ALGERNON BLACKWOOD

PĂPU**Ş**A

Unele nopți sunt doar întunecoase; altele însă prin bezna lor prevestesc evenimente misterioase şi amenințătoare. În orice caz, acest lucru pare mai ales adevărat în unele cartiere îndepărtate, unde spațiile largi dintre felinare rămân complet moarte de îndată ce se întunecă, cartiere în care nu se întâmplă niciodată nimic, unde zbârnâitul unei sonerii e socotit aproape ca o somație, când oamenii strigă: „Să mergem în oraş!" în jurul vilelor, cedrii uriaşi suspină în vânt, dar gardurile vii se chircesc şi orice activitate spontană se învăluie în tăcere.

În acea noapte de noiembrie o briză umedă mişca încet pinii argintii de pe aleea strâmtă care ducea la vila *Laurii,* şi unde locuia colonelul Hymber Masters, ofițer pensionar din armata Indiilor, al cărui nume era întovărăşit de mai multe litere onorifice, ca de exemplu C. B. *(Commander of the Bath).* Servitoarea fiind plecată, bucătăreasa deschise uşa speriată când auzi răsunând soneria puțin timp după ora zece. Zgomotul brusc al soneriei era neplăcut, cât şi nepotrivit ca oră, căci Monica, fiica colonelului, adorată, dar şi cam neglijată de tatăl ei, dormea la primul etaj. Bucătăreasa nu se temea totuşi că se va trezi copilul şi nici că ora era prea înaintată ca cineva să sune atât de violent. I se făcu frică doar pentru că, după ce deschise uşa, văzu în prag, în ploaie şi vânt, un ins tuciuriu, înalt şi slab, cu un pachet în mână.

Mai târziu îşi aminti foarte bine că avea un chip foarte brunet, că era negru, indian sau arab (cuvântul „tuciuriu" desemnând pe oricine nu aparținea rasei albe). Înfăşurat într-un impermeabil galben plin de pete, pe cap cu o pălărie moale jegoasă şi „având într-adevăr aerul unui demon, o jur în fața lui Dumnezeu", îi întinse un pachețel, în vreme ce lumina din vestibul se reflecta în ochii lui strălucitori.

— Pentru colonelul Masters, şopti el grăbit. Trebuie să i-l dai în mână, dar lui şi nimănui altcuiva.

Cu aceste cuvinte, dispăru în noapte, „cu ciudatul lui accent străin, cu ochii lui de jeratic şi cu oribila lui voce şuierătoare".

Necunoscutul părea că se topeşte cu adevărat în beznă, în ploaie şi vânt.

— Dar îi văzusem ochii învăpăiaţi, mutra răutăcioasă, mâinile negre, degetele subţiri şi lungi, cu unghii roz, şi-am avut impresia (dacă înţelegi ce vreau să spun) că semăna cu... moartea, îi declară ea servitoarei a doua zi de dimineaţă.

Astfel a vorbit ea a doua zi de dimineaţă. În seara aceea însă, sprijinită de uşa închisă, strângând pachetul învelit în hârtie de ambalaj, impresionată de ordinul primit de a-l înmâna colonelului Masters şi nimănui altul, se simţise uşurată sufleteşte la gândul că stăpânul ei nu se întorcea mai înainte de miezul nopţii şi deci nu trebuia să ia imediat măsuri. Rămase totuşi nemişcată, ezitând, nelinişţită şi jenată. Un pachet, chiar adus de-un străin misterios, n-are nimic înspăimântător în sine; şi totuşi era foarte speriată. Poate că instinctul şi superstiţia acţionau asupra ei la fel ca vântul, noaptea, singurătatea din casă şi vizita neaşteptată a acelui om întunecat. Se simţi năpădită de-o groază vagă; în sângele ei de irlandeză se treziră visuri de odinioară. Începu să tremure uşor, ca şi cum pachetul ar fi conţinut un exploziv, o otravă sau o fiinţă vie şi malignă. Degetele i se desfăcură. Pachetul căzu pe dale cu un zgomot sec, dar nu se mişcă. Degeaba îl cercetă de aproape, căci nu se mişca; un simplu pachet învelit în hârtie de ambalaj. Adus de-un comisionar în mijlocul zilei, ar fi putut conţine mărfuri de la băcănie, tutun, o cămaşă cârpită. Şi totuşi acel zgomot sec era destul de tulburător... După câteva minute, bucătăreasa, amintindu-şi de îndatoririle ei, luă de jos cu grijă obiectul temerilor, tremurând toată. În loc să-l dea colonelului „în mână direct", se hotărî să-l lase pe masa lui de lucru şi să nu-i pomenească de el decât a doua zi. Dar, de fapt, stăpânul ei, cu toane şi ordine tiranice, nu era uşor de abordat, mai ales dimineaţa.

Se duse deci să pună pachetul în biroul lui, cu hotărârea fermă de-a nu da nici un amănunt precis asupra felului cum sosise. Căci doamna O'Reilly se temea de colonelul Masters, care, după ea, nu avea nimic omenesc, în afara dragostei pentru fiica lui. Fireşte că o plătea bine, şi uneori îi zâmbea, şi desigur era un om arătos, deşi cam prea brunet pentru gustul ei. În orice caz, se înțelegeau reciproc, iar bucătăreasa nu se gândea să-şi părăsească slujba, căci îşi fura stăpânul cu prudență, dar foarte profitabil.

— Toate astea nu-mi spun nimic bun, îi declară ea servitoarei a doua zi de dimineață. Nu-mi place această poveste cu „să fie dat colonelului în mână şi nimănui altcuiva", şi nici ochii acelui om, şi nici zgomotul sec al pachetului când a căzut jos. Nu, asta nu-mi spune nimic bun, nici pentru noi şi nici pentru alții. Un om aşa de negru ca ăla nu poate decât să aducă ghinion. Un pachet, de fapt... cu ochii lui de demon.

— Ce-ai făcut cu el? întrebă servitoarea.

— Fireşte că l-am aruncat în foc, răspunse bucătăreasa, privind servitoarea de sus.

— Nu cred, răspunse cealaltă.

Bucătăreasa, fără să găsească imediat răspuns, îşi luă timp de gândit.

— Ştii ce cred eu? zise ea în sfârşit. Nu? Ei bine, am să-ți spun. Pachetul ăla era un lucru de care se teme conaşul, nici mai mult nici mai puțin. De când sunt aici, conaşului îi e frică de ceva, de *asta* îi e frică. A înfăptuit desigur un lucru rău în India cu ani în urmă, iar tuciuriul i-a adus pedeapsa ce-o merită. Iată de ce-am zis c-am aruncat pachetul în foc... Era un idol păgân, murmură ea, şi îşi făcu cruce, iar el, ei da, e membrul unui cult secret.

Servitoarea făcu ochi mari şi înghiți în sec.

— Să fii atentă la cuvintele mele, Jane, scumpo! trase concluzia tovarăşa ei, plămădind din nou aluatul.

O vreme lucrurile rămaseră la acest stadiu: bucătăreasa, fiind irlandeză, era mai tentată să râdă decât să plângă, şi ferindu-se să recunoască vreodată că n-a ars pachetul, uită aproape întâmplarea. În orice caz, nu era treaba ei să se ducă să deschidă uşa. Ea

una „înmânase" pachetul: avea conştiinţa împăcată.

Deci, după toate aparenţele, nimeni „nu dădu atenţie cuvintelor ei", căci nu se petrecu nimic extraordinar: Monica continua să se joace de una singură cu aceeaşi încântare; colonelul Masters se dovedi la fel de tiranic şi de sever ca de obicei. Vântul umed de iarnă continuă să sufle în pinii argintii; ploaia continuă să bată în geamuri; nici un vizitator nu se prezentă. Lucrurile merseră astfel o săptămână, o perioadă destul de lungă în aceste cartiere îndepărtate, unde nu se petrece niciodată nimic.

Dar, într-o bună dimineaţă, colonelul Masters sună din biroul lui; servitoarea aflându-se la primul etaj, în locul ei se prezentă bucătăreasa. Stăpânul ei ţinea în mâini un pachet învelit în hârtie de ambalaj, pe jumătate desfăcut şi cu sforile atârnând.

— Tocmai am găsit asta pe biroul meu. N-am mai intrat în această cameră de opt zile. Cine a adus pachetul? Când a sosit?

Faţa galbenă a colonelului se congestionase.

Doamna O'Reilly răspunse la cea de-a doua întrebare declarând că pachetul misterios sosise foarte recent.

— Te-am întrebat cine l-a adus! insistă colonelul pe un ton sec.

— Un necunoscut, se fâstâci ea. Unul care nu-i de prin partea locului... Un om pe care nu l-am văzut niciodată...

— Cum arăta?

— Destul de brunet la chip, domnule... Chiar foarte brunet, dacă ochii nu m-au înşelat... Numai c-a venit şi-a plecat atât de repede încât nu l-am văzut ca lumea...

— A lăsat vreun mesaj?

— N-a cerut răspuns, spuse ea după ce ezită o clipă.

— Te-am întrebat dacă a lăsat vreun mesaj! răcni colonelul.

— Nu, domnule, n-a lăsat nici un mesaj. Şi-a plecat mai înainte să-l pot întreba de nume sau de adresă. Dar cred că era un fel de negru... afară de cazul când m-am înşelat din pricina beznei... n-aş putea să spun precis,

domnule...

Peste câteva clipe ar fi fost gata să izbucnească în lacrimi sau să cadă leşinată, atât se temea de stăpânul ei, mai ales când îl mințea. Cu toate acestea, colonelul o scuti de cele două catastrofe, întinzându-i brusc pachetul pe jumătate desfăcut. Nu o strivi sub insulte şi nici nu o supuse unui contrainterogatoriu, cum se temuse ea. I se adresă pe-un ton tăios, trădând furie, nelinişte şi chiar oarecare amărăciune.

— Ia porcăria asta de pachet şi arde-l, îi ordonă el, sau aruncă-l unde vrei! Dacă omul revine, spune-i c-a fost distrus pachetul... şi că nu mi-a fost înmânat. M-ai auzit bine? Nu mi l-ai dat.

— Da, domnule, fireşte, domnule, răspunse ea.

Apoi se întoarse pe jumătate şi ieşi din încăpere, cu pachetul subsuoară, mai mult decât în mâini, ca şi cum înăuntru s-ar fi aflat un animal în stare să înțepe sau să muşte.

Temerile ei se mai calmară totuşi, căci dacă colonelul Masters tratase pachetul cu atâta dispreț, de ce să-i fie ei frică de el. Odată singură în bucătărie, în mijlocul zeilor favorabili căminului, începu să deschidă pachetul. Spre marea ei stupoare (însoțită şi de oarecare decepție) nu găsi înăuntru deoât o păpuşă blondă, cu cap de ceară, cum se putea cumpăra cu un şiling şi şase pence în orice magazin de jucării. Păpuşa avea un chip palid, inexpresiv, părul blond era foarte murdar, iar mâinile micuțe, rău executate, erau lipite de şolduri; gura, deşi închisă, părea că rânjeşte; genele semănau cu țepii unei perii de dinți uzată. Pe scurt, cu rochia ei sărmană, dintr-un material ieftin, arăta inofensivă, jalnică şi destul de urâtă.

O păpuşă! Bucătăreasa începu să râdă, uitând de orice temere. „Dumnezeule, îşi spuse ea, conaşul trebuie să aibă o conştiință la fel de murdară ca un grajd!... Oricum, a tras o sperietură grozavă. Se aştepta, fără îndoială, la altceva decât la o păpuşă de doi bani!"

Prea temătoare de stăpânul ei pentru a-l disprețui, simțea totuşi oarecare milă pentru el. Cu toate acestea, în loc să arunce păpuşa sau s-o ardă, cum i se poruncise, o dărui Monicăi. Fetița, care nu avea multe

jucării noi, se îndrăgosti pe loc de ea; promise solemn, la insistențele doamnei O'Reilly, că nu va divulga niciodată tatălui că păpuşa se află în mâinile ei.

Colonelul Hymber Masters fusese decepționat de viață, decepționat de carieră, şi decepționat de asemenea în dragoste (căci Monica era desigur un copil nelegitim). Pensia lui modestă îl silea să trăiască într-o lume pe care o ura şi în condiții materiale care-i inspirau un adevărat dezgust.

Vecinii nu manifestau antipatie față de el, dar îl considerau sinistru, din pricina manierelor lui tăcute şi a chipului brunet, brăzdat de riduri adânci. Căci cuvântul „brunet" înseamnă „misterios" în aceste cartiere îndepărtate, şi purtarea lui tăcută incita imaginația feminină să umple vidul. Cu toate acestea, cum juca excelent bridge, era primit în mai multe case. În consecință, ieşea în fiecare seară şi se întorcea rareori înainte de miezul nopții. Între timp, Monica socotea o adevărată comoară păpuşa cu chip de ceară, care căpăta în ochii ei de copil o valoare cu atât mai mare cu cât era un cadou „secret" din partea tatălui. Fetița primise mai multe daruri în acest fel, fără să le dea prea mare importanță; dar pentru prima oară primea o păpuşă şi o cuprinse un adevărat extaz. Niciodată n-avea să destăinuie încântarea ei: păpuşa va rămâne un secret între ea şi tatăl ei, pe care îl adora, chiar din pricina tăcerii lui şi a darurilor indirecte, pentru care nu-i mulțumea niciodată, dându-şi instinctiv seama că ele făceau parte din jocul minunat dintre ei doi.

— E mult mai reală şi mai vie decât ursuleții mei, îi spuse ea bucătăresei, după ce cercetă cu atenție noua jucărie. Cum de i-a venit lui tăticu' ideea asta?... Ştii că păpuşa îmi vorbeşte?... adăugă ea, lipindu-şi de obraz chipul ei de ceară. E copilaşul meu!

Într-adevăr, păpuşa era cu totul altceva decât un ursuleț de catifea, căci reprezenta un copil. Aducea o notă de blândețe într-o casă severă; aducea speranță, tandrețe, o atmosferă maternă, pe care nici o altă jucărie n-o putea crea. Un copil, un prunc!... Totuşi, atât bucătăreasa cât şi guvernanta, care asistaseră

amândouă la deschiderea pachetului, îşi amintiră mai târziu că Monica, văzând conţinutul ei, scosese un strigăt de imensă fericire, asemănător aproape unuia de durere: s-ar fi zis că o groază instinctivă fusese imediat anihilată de-un vârtej de bucurie delirantă.

Doamna Jodzka a fost aceea care, mult timp după aceea, îşi amintise de această stranie contradicţie, iar doamna O'Reilly o ţinu şi ea minte.

Momentan totuşi bucătăreasa se mulţumi să spună:

— O, drăguţa mea, cât e de frumoasă!

În timp ce guvernanta declară:

— Dacă ai s-o strângi aşa de gură, Monica, n-o să mai poată respira!

Dar fetiţa, fără să dea cea mai mica atenţie cuvintelor celor două femei, începu să legene extaziată păpuşa.

O păpuşică de doi bani, cu păr blond, cu chip de ceară...

Doamna Jodzka, guvernanta poloneză, părăsi casa într-un fel cam abrupt. Deşi Monica o adora, iar colonelul Masters o accepta, plecă totuşi la puţină vreme după sosirea păpuşii. Doamna Jodzka era o văduvă încă tânără şi frumoasă, de familie bună şi cu excelentă educaţie, discretă şi înţelegătoare. O iubea mult pe Monica. Se temea puţin de tatăl fetiţiei, admirând totuşi în secret acest tip de englez taciturn, puternic şi dominator. Colonelul îi acorda multă libertate şi nu-şi îngăduia niciodată nici cel mai mic gest deplasat faţă de ea. Doamna Jodzka primea un salariu generos, de care avea mare nevoie. Totuşi plecă pe neaşteptate, într-o bună zi, dând drept explicaţie a plecării că-i era prea frică să mai petreacă o noapte în casă. Motiv absurd, dar perfect de înţeles, căci orice femeie poate să se teamă atât de mult într-o anumită casă încât îi devine de nesuportat: gândul se transformă într-o obsesie, într-o idee fixă, pe care nici un argument nu reuşeşte s-o înlăture.

În cazul de faţă, groaza doamnei Jodzka are o cauză precisă. Ea jură că a văzut păpuşa „înaintând de una singură", cu un mers bâţâit şi hidos, pe patul în care dormea Monica.

Doamna Jodzka se găsea în pragul uşii, pe cale de-a privi în cameră, cum avea obiceiul zilnic, pentru a se încredința dacă fetița dormea liniştită. Veioza răspândea o lumină slabă, dar destul de clară. Atenția guvernantei fu atrasă de-o mişcare sacadată pe cuvertura de la picioarele Monicăi. Un obiect micuț părea că înaintează stângaci de-a lungul patului, un obiect pe care Monica trebuie că-l scăpase când adormise şi care aluneca mecanic când copilul se mişca.

După câteva secunde, guvernanta constată că nu era un „obiect", căci avea un contur viu. Pe deasupra, în loc să alunece sau să se rostogolească, aşa cum crezuse ea, înainta cu paşi mici, într-o direcție bine precizată. Obiectul avea un chip minuscul şi hidos, inexpresiv, şi doi ochi strălucitori, care o pironeau pe doamna Jodzka.

Câteva minute, guvernanta ramase paralizată de uluire; apoi, pradă unei spaime de neînchipuit, îşi dădu seama că micul monstru, care se îndrepta spre ea de-a lungul pledului de la picioarele fetiței, nu era alta decât păpuşa Monicăi.

Tânăra femeie făcu un efort uriaş pentru a-şi recăpăta controlul trupului şi al minții, pentru a nega existența acestui fenomen anormal şi de necrezut. Încercă să ignore că tot sângele îi îngheța, că întreg corpul îi tremura. Se rugă lui Dumnezeu cu disperare. Evocă în minte imaginea duhovnicului ei de la Varşovia. Scoase un strigăt lung şi mut, care îi răsună în creier. Păpuşa însă, mergând mai repede, îşi continuă marşul de nestăvilit, fără să-şi dezlipească privirea fixă a ochilor de sticlă.

Doamna Jodzka leşină.

Guvernanta, având simțul exact al situației, îşi dăduse perfect seama că această istorie „nu stă în picioare". De aceea n-o povestise decât bucătăresei şi îl anunță pe colonel că moartea unui membru al familiei ei o obligă să plece de îndată la Varşovia. Să adăugăm, de asemenea, spre lauda ei, că nu depuse nici un efort pentru a înfrumuseța povestirea, căci, revenindu-şi în simțiri, recăpătase curaj şi săvârşise un lucru

remarcabil: se străduise să întreprindă o cercetare mai amănunțită. După ce intrase în cameră, se încredințase că Monica doarme liniştită şi că păpuşa zace nemişcată la mijlocul cuverturii. O privise îndelung cu cea mai mare atenție. Ochii ei fără sprâncene, împodobiți cu gene negre caraghioase, priveau în gol. Avea o expresie stupidă, o mască mortuară maimuțărind viața. Era de-o urâțenie respingătoare.

Cu sprijinul şi tăria pe care i-o acordau credința, guvernanta nu se mulțumise să-i studieze fața: atinsese obiectul monstruos şi îl luase în mână. Credința o împiedică să creadă în mărturia adusă cu câteva clipe mai înainte de simțuri. Era *cu neputință* ca păpuşa să se fi mişcat. Fără să tremure, guvernanta aşezase jucăria hidoasă pe noptieră, culcată pe spate, nevinovată şi totuşi oribilă. Doar atunci doamna Jodzka ieşise din încăpere, pentru a se duce în camera ei de culcare. Ni se pare firesc că degetele ei rămăseseră înghețate mult timp după ce adormise.

Imaginație sau realitate, acest obiect pe cale de-a se mişca asemenea unei ființe vii, dotată cu voință, trebuie să fi oferit un spectacol înfricoşător, o viziune de coşmar. Pentru doamna Jodzka, apărată din copilărie de dogme rigide, a fost un şoc teribil, care i-a destrămat toate noțiunile despre ce e cu putință. Sângele îi îngheță în vine şi leşină. Totuşi, acelaşi şoc îi dădu curajul să acționeze când îşi reveni. O iubea pe Monica; astfel, imaginea acelui monstru pe cale de-a se plimba pe cuvertură foarte aproape de fața şi mâinile încrucişate ale fetiței adormite îi oferi, după eveniment, forța de-a apuca păpuşa şi de-a o pune acolo unde Monica n-o putea atinge.

Ore întregi, înainte de-a adormi, reflectă la această aventura de necrezut, negând pe rând şi acceptând faptele, pentru a adormi în sfârşit cu certitudinea că simțurile n-o înşelaseră. De fapt, nici cel mai sever tribunal n-ar fi găsit mare lucru să-i reproşeze în fața relatării ei amănunțite, verosimile, sincere şi logice.

— Sunt dezolat, spuse colonelul Masters calm, făcând aluzie la doliul fictiv anunțat de ea. În plus, Monica are să vă regrete mult. Are nevoie de

dumneavoastră.

Apoi, în clipa când guvernanta se pregătea să iasă, îi întinse zâmbind mâna şi adăugă:

— Dacă veți putea reveni mai târziu, fiți bună şi mă informați. Influența dumneavoastră e atât de... binefăcătoare.

Guvernanta bâlbâi o promisiune vagă, dar se retrase cu impresia greu de definit că nu Monica avea atât de mult nevoie de ea. Regretă că colonelul nu folosise alte cuvinte. Încercă un sentiment de ruşine, ca şi cum s-ar fi eschivat de la o datorie de îndeplinit sau, mai degrabă, înaintea unui prilej de-a se arăta gata să ajute, prilej pe care Domnul i-l scosese în cale.

Atât în tren cât şi pe vapor, conştiința o mustră aspru. Părăsise un copil pe care-l iubea, care avea nevoie de ea, din pricina panicii provocată de spaimă... Nu, nu era chiar aşa. Părăsise o casă pentru că Diavolul pătrunsese înăuntru... Nu, nu era adevărat decât în parte.

Când o persoană cu temperament nervos, modelat din copilărie de credințe rigide, începe să cearnă faptele şi să analizeze reacțiile, atât logica cât şi bunul simț dispar. Gândul se îndreaptă într-o direcție, emoția într-tr-alta, şi e cu neputință să tragi o concluzie clară.

Doamna Jodzka îşi continuă călătoria spre Varşovia, unde urma să-şi regăsească tatăl vitreg, un general la pensie, care ducea o viață desfrânată şi avea s-o primească foarte rău. Pentru tânăra femeie era o perspectivă umilitoare să se întoarcă cu mâna goală, atunci când acceptase un post pentru a scăpa de ocupațiile vulgare ale acestui om. I se păru totuşi mult mai uşor să înfrunte furia tatălui ei vitreg decât să-i expună colonelului Masters adevăratul motiv al plecării ei.

Pe măsură ce amintirile şi gândurile îi năvăleau în minte, iar unele amănunte aproape uitate reveneau la suprafață, conştiința o chinuia şi pe-un alt plan.

De pildă, în privința petelor de sânge pomenite de doamna O'Reilly. Desigur, stabilise regula de-a nu da nici o atenție poveştilor stupide ale irlandezei superstițioase; dar îşi amintea acum discuțiile groteşti,

purtate între bucătăreasă şi cameristă, asupra cearşafurilor.

— Ascultă, nu există vopsea în păpuşă, îți spun eu, afirma Jane. Nu-i decât talaj şi ceară. Pot să recunosc vopseaua când o văd, iar asta nu-i vopsea, e sânge.

Iar doamna O'Reilly exclamă puțin mai târziu:

— Sfântă Fecioară! Încă o pata roşie! Trebuie că-şi muşcă unghiile... dar asta nu mă priveşte!...

Desigur, petele roşii de pe cearşafuri şi de pe fețele de pernă nu se explicau de loc. Dar doamna Jodzka nu trebuia să se ocupe de cearşafuri. Şi apoi, aceste două femei ridicole nu mai ştiau ce să născocească!... Or, iată că, în timp ce trenul mergea, guvernanta se gândea la acele pete de sânge cu un sentiment de nelinişte.

Un alt motiv de-a fi tulburată: încerca impresia ciudată că părăseşte un bărbat care avea nevoie de ea, de ajutorul ei. Nu reuşea să determine izvorul acestui sentiment vag. Era o intuiție, şi foarte puține intuiții rezistă la analiză. Deşi, în cazul de față, intuiția se baza pe-o convingere pe care doamna Jodzka nu încetase s-o nutrească din ziua când preluase slujba: colonelul Masters avea un trecut care-i inspira oarecare teamă. Trebuie să fi săvârşit un act ce-l regreta, de care se ruşina, şi aştepta pedeapsa: o pedeapsă care va sosi ca un hoț noaptea şi-l va înşfăca de gât.

Împotriva acestei răzbunări temute exercita o „influență binefăcătoare" tânăra femeie: o influență proteguitoare, datorită religiei sale, sau doar personalității ei, în virtutea căreia putea fi comparată cu un înger.

Mi se pare deci foarte firesc că, după ce-a suportat mai multe săptămâni purtarea scandaloasă a tatălui ei vitreg, doamna Jodzka, strivită de remuşcări şi de umilințe, s-a decis să se întoarcă la vila lipsită de suflet din acel cartier îndepărtat. Actul ei ni se pare cu totul de înțeles; şi mai de înțeles, bucuria uriaşă a Monicăi, uşurarea sufletească şi plăcerea încercate de colonelul Masters, care îşi exprimă satisfacția printr-un mesaj amabil, redactat cu mult tact, căci se scurseră mai multe zile până ce guvernanta să-l întâlnească şi să-i poată vorbi.

Bucătăreasa şi servitoarea o întâmpinară cu un torent de vorbe... şi cu îngrijorare. „Petele roşii" dispăruseră, dar se petrecuseră alte lucruri la fel de inexplicabile şi mult mai alarmante.

— I-ai lipsit grozav micuței, declară doamna O'Reilly, deşi a găsit altceva care s-o țină liniştită... dacă se poate spune aşa.

Irlandeza superstițioasă se închină.

— Păpuşa? întrebă doamna Jodzka, reținându-şi o tresărire de groază şi forțându-se să vorbească calm.

— Exact, această păpuşă blestemată. Mă nelinişteşte felul ei de-a se purta. Ca o creatură cu sânge şi carne, dacă înțelegi ce vreau să spun. Şi felul cum se poartă şi se joacă fetița cu ea..

Doamna O'Reilly întinse brațele înainte, ca pentru a se apăra de-un atac.

— Zgârieturile nu dovedesc nimic, zise servitoarea pe-un ton disprețuitor.

— Oare a fost cineva rănit? întrebă guvernanta grav, prefăcându-se că ignoră intervenția lui Jane.

Doamnei O'Reilly i se păru că-i e greu să respire. Apoi, când îşi regăsi respirația, murmură sfidător:

— N-are nimic cu domnişoara Monica, ci cu altcineva. Şi niciodată un om atât de negru ca acela n-a adus fericire într-o casă, ascultați-mă pe mine.

— Cu altcineva?... repetă doamna Jodzka aproape numai pentru ea.

— A, şi dumneata, cu povestea aia cu omul negru! exclamă servitoarea. Lasă-mă în pace cu povestea asta! Dar trebuie să recunosc c-am auzit paşi târşiți şi sacadați azi-noapte. Şi când m-am uitat prin cameră, păpuşa mi s-a părut mai mare... ai fi zis că s-a umflat...

— Ajunge! strigă doamna O'Reilly. Tot ce spui nu sunt decât scorneli. Se întoarse apoi spre guvernantă şi adăugă: Scorneli fără nici un sens; cât priveşte această păpuşă, sunt cu duiumul în basmele din copilăria mea. În locul dumitale... n-aş crede un cuvânt. Apoi se apropie de doamna Jodzka şi îi şopti aproape la ureche: N-o să i se întâmple nici un rău domnişoarei Monica, nu te nelinişti pentru ea. Toate nenorocirile par să fie rezervate altcuiva.

Rămasă singură în cameră, doamna Jodzka, între două rugăciuni, începu să reflecteze. Simțea o neliniște profundă și îngrozitoare.

— O păpușă! O jucărie mică, ieftină, fabricată cu sutele și miile, un articol de comerț cât se poate de banal... Dar...

În minte îi revenea fără încetare o frază a doamnei O'Reilly: „Felul cum se poartă și se joacă cu ea..."

O păpușă! Nu exista o jucărie mai jalnică, dacă nu chiar mai oribilă. Și totuși, când vedeai cum se ocupă de ea fetița, nu te puteai împiedica să nu reflectezi, căci în copil întrezăreai viitoarea mamă. Fetița mângâia păpușa cu dragoste, se îngrijea de ea, căuta s-o facă să se simtă bine; și totuși, la fel de bine o vâra în coșuleț, claie peste grămadă, cu gâtul sucit, cu membrele îndoite atroce, așa încât nu mai putea nici să respire și nici să lase sângele să circule, în timp ce ea fugea la fereastră să vadă dacă plouă sau a ieșit soarele. Există în gestul acesta un automatism orb, dictat de rasă (afară de cazul că e contracarat de un interes oarecum imediat), și totuși un instinct gregar, capabil să depășească toate piedicile. Instinctul matern sfidează moartea și chiar o neagă. Fie că zăcea pe jos, cu dinții rupți, cu ochii smulși, fie că se afla culcată cu grijă în leagănul ei, păpușa strivită, torturată, mutilată, a supraviețuit tuturor dezastrelor și își afirmă calitățile nemuritoare. Nimic nu reușește s-o distrugă. Un copil ce se joacă cu o păpușă reprezintă dragostea neiertătoare, scopul esențial al naturii: supraviețuirea rasei.

Aceste reflecții ale doamnei Jodzka (provocate poate de o pizmă inconștientă împotriva naturii, care nu-i dăruise copii) nu s-au menținut multă vreme la acest nivel; s-au întors în curând la cazul concret, motivul perplexității și temerilor ei: Monica și păpușa cu păr blond și figură stupidă. În cele din urmă, guvernanta adormi în timp ce se ruga și, după un somn fără vise, se trezi complet odihnită și își spuse că, mai devreme sau mai târziu, tot va trebui să se adreseze colonelului Masters.

Se puse pe observat și ascultat. O spionă pe Monica

şi spionă păpuşa. Totul i se păru la fel de firesc ca într-o mie de alte case. Examină şi mintal situaţia, şi raţiunea îşi spuse cuvântul asupra superstiţiilor. În seara ei liberă se duse la cinema, filmul îi plăcu mult de tot şi ieşi din sală cu convingerea că fantezia distruge facultăţile mintale şi că viaţa obişnuită e profund prozaică. Totuşi, înainte de-a parcurge cei şapte sau opt sute de metri de la cinema şi până acasă, se trezi iar pradă unei nelinişti profunde şi inexplicabile.

Doamna O'Reilly, care o culcase pe Monica, veni să-i deschidă. Era de-o paloare lividă.

— Au vorbit, zise ea, mai înainte de-a apuca să închidă uşa.

— Cine a vorbit? Ce vrei să spui?

— Amândouă au vorbit, răspunse bucătăreasa.

Apoi se aşează pe-un scaun, îşi şterse faţa acoperită de sudoare, pe care se întipărise o spaimă de moarte.

— Au vorbit amândouă? repetă doamna Jodzka cu glas tare, ca şi cum ar fi voit să arate tovarăşei ei că nu are de ce să se teamă. Ce-mi tot spui?

— Îţi spun c-au vorbit amândouă... c-au vorbit una de alta.

Guvernanta păstră câteva clipe tăcere, încercând să lupte împotriva unei nelinişti din ce în ce mai mari.

— Susţii că le-ai auzit discutând împreună? întrebă ea pe-un ton nesigur.

Doamna O'Reilly dădu din cap, aruncă peste umăr o privire îngrozită şi spuse smiorcăindu-se:

— Am crezut că n-ai să te mai întorci niciodată. De-abia am mai avut curajul să rămân în casă.

Doamna Jodzka o privi drept în ochi, apoi spuse foarte calm:

— Ai auzit într-adevăr că vorbesc?

— Am ascultat la uşă. Erau două voci. Două voci diferite.

Guvernanta găsi cu cale să nu împingă mai departe contra-interogatoriul, ca şi cum teama ei, devenită şi mai puternică, i-ar fi inspirat o mai mare înţelepciune.

— Doamnă O'Reilly, declară ea linişţit, ai auzit-o desigur pe Monica vorbind cu păpuşa ei, cum are obiceiul, iar apoi, prefăcându-şi vocea, inventând

răspunsurile. Asta s-a mai întâmplat, nu-i aşa?

Bucătăreasa nu se lăsă convinsă. Făcu semnul crucii, ridică din cap şi spuse cu glas scăzut:

— Vino să asculți împreună cu mine. Ai să poți judeca singură.

Astfel, puțin după miezul nopții, cele două femei se duseră pe coridorul fără lumină, în fața uşii de la camera copilului. Colonelul Masters trebuie să fi fost de mult în patul lui, în cealaltă parte a vilei. Afară, nici nu adia vântul. După o lungă şi lugubră aşteptare, din camera unde dormea liniştită Monica, cu păpuşa ei iubită alături, răsună un zgomot de voci. Un zgomot înfundat, neclar, neplăcut. Şi, fără nici o îndoială, zgomotul a două voci distincte.

Bucătăreasa şi guvernanta se traseră înapoi brusc, schimbară priviri îngrozite şi îşi făcură cruce.

Doar dumnezeii bătrânei Irlande puteau să spună ce se ascundea în mintea superstițioasă a doamnei O'Reilly. Dar părerea tinerei poloneze se definitivase: nu era decât o singură voce, şi nu două. Vocile celor ce vorbesc în somn capătă accente bizare.

— Domnişoara Monica vorbeşte în somn, asta-i tot, doamnă O'Reilly, îi murmură ea cu glas ferm la ureche bucătăresei care se sprijinise de umărul ei, ca şi cum ar fi fost pe punctul să leşine. N-auzi că-i mereu aceeaşi voce? Ascultă bine şi vei vedea c-am dreptate. Nu-i decât o voce care pune întrebările şi dă şi răspunsurile.

Ascultă şi ea cu o atenție mărită; dar puțin timp după aceea surprinse un alt zgomot în spate, un zgomot de paşi care se îndepărtează foarte grăbiți. Întoarse repede capul şi îşi dădu seama că nu se mai află nimeni alături de ea. Doamna O'Reilly fugise. Din adâncurile casei, o rugăciune amestecată cu lacrimi urca prin casa scării. „Sfântă Fecioară, sfinți ai paradisului..."

Doamna Jodzka scoase un suspin de surprindere şi nelinişte, văzându-se astfel abandonată. Dar chiar în acea clipă, exact aşa cum se întâmplă în cărți, auzi un alt zgomot care-i tăie răsuflarea: zăngănitul cheii în broasca de la intrare. Colonelul, pe care îl credea culcat, se întorcea tocmai acasă. Doamna O'Reilly va avea oare timpul să traverseze vestibulul mai înainte s-o sur-

prindă el? Şi mai rău: dacă vine să arunce o privire prin camera Monicăi, înainte de-a se culca, aşa cum face uneori? Guvernanta ascultă cu atenție, cu nervii încordați. Îl auzi aruncând violent bastonul şi pardesiul. Aproape imediat după aceea, pe scară răsunară paşii lui. Urca. Într-un minut avea să treacă pe coridorul unde stătea ea lipită de uşa Monicăi.

Doamna Jodzka luă o hotărâre rapidă: surprinsă afară din cameră, s-ar fi găsit într-o situație ridicolă, pe când în odaie ar fi fost cu totul firesc. În consecință, acționă fără să mai aştepte.

Cu inima zvâcnind puternic, deschise uşa şi pătrunse în odaie. Două secunde mai târziu, îl auzi pe colonel intrând pe coridor. Spre imensa ei uşurare sufletească, trecu de uşă fără să se oprească.

Atunci doamna Jodzka văzu limpede tabloul care i se oferea înaintea ochilor.

Monica dormea adânc, dar în somn strângea şi scutura păpuşa ca şi cum ar fi fost chinuită de-un doşmar. Mormăia cuvinte neclare, apoi gemea şi suspina rând pe rând. Se mai auzeau totuşi şi alte sunete, care nu erau scoase de buzele copilului.

Reținându-şi răsuflarea pentru a asculta mai bine, guvernanta observă scena cu atenție. Surprinse atunci scârțâituri şi mârâituri, apoi, după o clipă de cercetare, constată că proveneau de la păpuşă, ale cărei membre erau frământate de fetiță. S-ar fi zis că genunchii şi coatele protestau împotriva acestui tratament brutal. Când Monica strângea păpuşa de gât, ceara, sfoara şi talajul scoteau scârțâituri stranii, semănând vag cu silabe sau cu vorbe.

Trăgând cu urechea şi cu ochii larg deschişi, doamna Jodzka simți că îngheață de groază. Căută zadarnic o explicație firească, încercă să se roage, dar fără succes. Tot trupul îi fu năpădit de sudoare.

Deodată, fața Monicăi luă o expresie linişti tă. Copilul se întoarse în somn, iar păpuşa, scăpată din strânsoarea ei, căzu la marginea patului şi rămase acolo nemişcată. Dar, spre marea spaimă a guvernantei, păpuşa continua să scârțâie singură. Mai rău încă, peste o clipă, se ridică brusc pe picioarele strâmbe şi

începu să se mişte. Cu ochii ei de sticlă aţintiţi asupra guvernantei, porni să traverseze cuvertura de pe pat, cu paşi stângaci, împiedicându-se şi căzând uneori, proferând continuu sunete neclare lipsite de sens, dar care exprimau totuşi limpede mânia. Se îndreptă direct şi cu un aer ameninţător spre doamna Jodzka.

Din nou, la vederea acelei jucării de copil maimuţărind un monstru viu şi înspăimântător, tânăra femeie îşi pierdu cunoştinţa. Cu toate acestea, leşinul ei ţinu doar câteva secunde, şi de îndată ce-şi reveni, inima i se umplu de-o furie bruscă, care se dovedi de mare ajutor. Era furioasă pe sine, pe propria ei slăbiciune, dar fierbea mai ales de furie împotriva acestei păpuşi de ceară pe cale de a merge şi de a scheuna, ca şi cum ar fi fost o fiinţă vie, inteligentă, în stare să vorbească o limbă articulată.

Dacă un spectacol monstruos ne poate paraliza, ne poate de asemenea provoca efectul unei insulte. Doamna Jodzka se simţi împinsă irezistibil la un act violent. Se repezi la păpuşă, ţinând în mână singura armă la îndemână: unul din pantofii cu toc înalt, decisă să distrugă această oribilă şi dezgustătoare păpuşă, ce trebuia ruptă în bucăţi, făcută praf şi pulbere...

Dar mâna ridicată de tânăra femeie nu se lăsă pentru a da lovitura de distrugere dorită. O durere ascuţită, asemănătoare muşcăturii unui şarpe, o fulgeră de-a lungul degetelor, la pumn, încheietura mâinii şi pe braţ. Pantoful căzu şi se rostogoli într-un colţ al camerei. La lumina lămpii de căpătâi, încăperea i se păru că se clatină. Rămase pe loc, înlemnită de groază. Nici un sfânt nu-i putea veni în ajutor. Nu se putea bizui decât pe propria ei voinţă. Făcu un ultim efort pentru a lupta, căci se auzi murmurând cu o voce înăbuşită:

— Dumnezeule! Nu-i adevărat! Nu eşti decât o minciună! Dumnezeul meu îţi neagă existenţa! Mă adresez ţie, Doamne...!

Atunci, mica şi dezgustătoarea păpuşă, mişcând unul din braţele rupte, scheună un răspuns compus din silabe pe care guvernanta nu le înţelese, părând că alcătuiesc cuvinte dintr-o limbă străină. În aceeaşi

clipă, se prăbuşi pe cuvertură ca un balon plesnit, în vreme ce Monica se agita din nou şi întindea mâinile, ca şi cum ar fi dibuit după ceva. Vederea copilului nevinovat ce încerca să apuce jucăria blestemată, pe care o iubea atât de mult, mări la paroxism groaza guvernantei, care leşină din nou.

Când îşi regăsi simţurile, se afla în genunchi, pe cale să se roage la picioarele propriului ei pat. Nu reuşea însă de loc să-şi amintească cum traversase coridorul şi cum urcase scara ce ducea la camera ei. Strângea încă puternic în mână pantoful. Dar mai avea şi amintirea de-a fi strâns cu degete disperate o păpuşă de ceară inertă, de a-i fi zdrobit micul trup oribil, până când din membrele mutilate a ţâşnit talajul... apoi de-a o fi aşezat brutal pe o masă, unde să n-o ajungă Monita. Revedea limpede fetiţa cufundată într-un somn liniştit, ca şi pe micul monstru complet destrămat, nemişcat şi totuşi atât de viu, cu o viaţă violentă şi primejdioasă.

Nici o rugăciune, oricât de lungă şi de fierbinte, n-ar fi putut să-i şteargă din minte această scenă.

Îşi dădea seama că se impunea neapărat o discuţie cu colonelul Masters. Conştiinţa şi liniştea ei sufletească o cereau. Nu-i spusese niciodată ceva Monicăi, de teamă să nu întipărească în mintea copilului un lucru ce era mai bine să nu-l cunoască. Datora însă o explicaţie imediată tatălui fetiţei, căci el îi acorda toată încrederea.

O întrevedere cu colonelul Masters era caraghios de greu de obţinut. Mai întâi, fiindcă lui îi era groază de aşa ceva; apoi pentru că nu-l vedeai aproape de loc. Noaptea se întorcea târziu, iar dimineaţa nu îndrăznea nimeni să-l abordeze. Programul zilnic al casei odată stabilit, socotea că nu mai are nici o obligaţie. Singura persoană care cuteza să-l înfrunte era doamna O'Reilly: la fiecare şase luni, intra în biroul lui, îl anunţa că are să plece în curând, primea o mărire de salariu şi-şi lăsa stăpânul liniştit pentru alte şase luni.

Doamna Jodzka cunoştea obiceiurile colonelului şi se postă pe palierul de la etajul doi, chiar a doua zi dimineaţa, pândind trecerea lui prin vestibul. Îl zări în momentul când se pregătea să iasă. Îl găsi un bărbat

foarte arătos, cu trup drept şi subţire, cu o faţă bronzată şi impasibilă: perfecta întruchipare a ofiţerului. Coborî scara sărind câte patru trepte, cu inima zvâcnind în piept; dar frazele pregătite cu grijă îi dispărură din minte îndată ce colonelul se opri s-o privească, şi guvernanta izbucni într-un potop de cuvinte de neînţeles.

După ce-o ascultă o vreme cu cea mai mare politeţe, colonelul o întrerupse spunându-i:

— Sunt foarte fericit că v-aţi putut întoarce aici aşa cum v-am cerut. Monica v-a regretat mult.

— Fetiţa are acum o jucărie preferată...

— Sunt convins că-i tocmai ceea ce-i trebuie... Mă las pe seama judecăţii dumneavoastră excelente... Dacă mai credeţi că are nevoie de ceva, fiţi atât de amabilă şi mă informaţi.

— Dar nu eu i-am dat jucăria! E oribilă... oribilă...

Colonelul Masters începu să râdă.

— Fireşte, toate jucăriile copiilor sunt oribile, dar dacă îi place ei... Cum n-am văzut-o, nu pot să judec... Dacă doriţi să-i cumpăraţi altceva mai frumos...

Colonelul Masters dădu din umeri şi se îndreptă spre uşă.

— Dar nu eu i-am cumpărat-o! Vă asigur! strigă ea vehement. A fost adusă la dumneavoastră. E o păpuşă. Vorbeşte singură. Am văzut-o cu ochii mei mergând.

Colonelul se întoarse brusc pe jumătate, ca şi cum l-ar fi lovit un glonţ. Paloarea neaşteptată a feţei contrasta cu privirea lui înflăcărată.

— O păpuşă? repetă el calm. Aţi spus chiar o păpuşă?

Dezorientată de expresia lui ciudată, guvernanta îi explică că era vorba de-un pachet ce i se adusese lui. Încurcătura ei spori când colonelul o întrebă sec dacă era acelaşi pachet despre care dăduse ordin să fie distrus.

— Cred că de fapt a fost aruncat, se bâlbâi ea, încercând să n-o trădeze pe bucătăreasă. Probabil l-a găsit Monica... cel puţin... aşa cred...

Incapabilă să privească în faţă chipul lui sever şi cu ochi strălucitori, se simţi cuprinsă de dispreţ pentru

lipsa ei de curaj; în acelaşi timp, însă, era conştientă de dorința stranie de-a nu face rău acestui om, ca şi cum el s-ar afla în primejdie, şi nu Monica.

— Vorbeşte!... Silabiseşte! Şi merge, de asemenea! strigă ea, forțându-se în sfârşit să ridice privirea spre el.

Colonelul Masters păru că se îmbățoşează şi că respiră greu.

— Spuneți că Monica a luat păpuşa şi că se joacă cu ea? întrebă el cu o voce foarte scăzută, ca şi cum şi-ar fi vorbit singur. Ați văzut păpuşa mişcându-se şi vi s-a părut c-o auziți silabisind parcă nişte cuvinte? Ați... ascultat?

Nefiind în stare să găsească argumente convingătoare, guvernanta se mulțumi să dea din cap. Simți cum groaza pe care acest om o încerca în fundul sufletului suflă deasupra ei ca o pală înghețată... Dar în loc să-i facă reproşuri severe, colonelul Masters continuă calm:

— Foarte bine ați făcut c-ați venit să-mi spuneți. Ați acționat foarte bine... De ani de zile aştept o astfel de întâmplare... Mai devreme sau mai târziu... nu se putea să nu mi se întâmple...

Îşi acoperi fața cu o batistă, înăbuşind astfel ultimele cuvinte. Atunci, ca şi cum ar fi surprins în vorbele lui un apel la simpatie, doamna Jodzka se apropie de el şi-l privi drept în față.

— Duceți-vă s-o vedeți chiar dumneavoastră pe fetiță, zise ea cu o hotărâre bruscă. Veniți cu mine la ea în cameră.

Colonelul tresări şi rămase tăcut câteva clipe.

— Cine a adus acel pachet? întrebă el în cel din urmă.

— Un bărbat, după câte ştiu eu.

— Un alb... sau... un negru?

— Un negru...

Colonelul începu să tremure ca o frunză. Se făcu livid la față. Trebui să se sprijine de uşă pentru a nu cădea. Temându-se să nu-l vadă că leşină, doamna Jodzka deveni stăpână pe situație.

— Veniți cu mine astă-seară, repetă ea, şi vom asculta amândoi. Momentan, aşteptați-mă aici. Mă duc

sa vă aduc nişte coniac.

Reveni peste câteva clipe, cu respiraţia tăiată şi îl urmări cum bea o jumătate de pahar de alcool. Atunci înţelese că făcuse bine să-i vorbească. Nu avea nevoie de altă dovadă în faţa docilităţii, puţin potrivită cu caracterul lui.

— Vă spun deci: astă-seară, după partida de bridge, continuă ea. Am să vă aştept pe coridor, în faţa uşii de la camera Monicăi, la ora douăsprezece şi jumătate.

Colonelul se îndreptă cu greu, o aţinti cu privirea, apoi dădu din cap afirmativ.

— La douăsprezece şi jumătate pe coridor, în faţa uşii de la camera Monicăi, murmură el.

După care, sprijinindu-se greoi pe baston, deschise uşa şi ieşi. Doamna Jodzka îl privi cum se îndepărtează pe alee. Îşi dădu seama, de asemenea, că acest om era prea doborât de remuşcări pentru a mai avea o clipă de linişte, era prea înspăimântat pentru a se mai putea gândi măcar la Dumnezeu.

În acea seară, când guvernanta o aşează pe Monica în patul ei, fetiţa, foarte cuminte, îi ceru păpuşa ei preferată.

— Daţi-mi păpuşa, vă rog; fără ea nu pot să adorm.

Doamna Jodzka luă cu silă păpuşa, pe care o cârpise cu grijă, o aşeză pe noptieră şi îi spuse:

— Drăguţa mea, are să doarmă acolo la fel de bine.

— O vreau la mine în pat, lipită de mine, răspunse copilul. Ne spunem poveşti. Dacă stă prea departe, nu aud ce zice.

Apucă păpuşa cu un gest de afecţiune, care îi strânse inima guvernantei.

— Foarte bine, draga mea, dacă te ajută să dormi, ţine-o lângă tine...

Monica nu observă groaza exprimată de chipul şi vocea guvernantei. Nici nu apucă să aşeze păpuşa pe pernă, aproape de obrazul ei, că şi închise ochii, scoţând un suspin de adâncă mulţumire.

Doamna Jodzka ieşi din cameră, fără să mai îndrăznească să arunce o privire în urmă. Odată ajunsă pe coridor, îşi şterse sudoarea care-i brobonise fruntea şi murmură în sine: „Dumnezeu s-o binecuvânteze şi s-

o apere, şi să mă ierte dacă am păcătuit."

La ora opt seara, fără să fi mâncat ceva, se închise în odaia ei, pentru a începe veghea nesfârşită până la ora întâlnirii. Începu prin a se ruga mult timp, dar înțelese că rugăciunile ei erau zadarnice, căci nu făceau altceva decât s-o trădeze şi s-o scoată din sărite. Dacă Dumnezeu ar fi putut într-adevăr să-i vină în ajutor, o scurtă implorare ar fi fost de ajuns. A cerşi ajutorul celui din cer, timp de ore întregi, o epuiza fizic şi constituia o insultă adusă divinității. În consecință, se opri şi începu să citească, fără a înțelege, viața unui sfânt polonez. După câteva minute, adormi adânc...

O trezi un zgomot de paşi în fața uşii ei. Aruncă o privire la ceas şi văzu că era unsprezece. Doamna O'Reilly se ducea la culcare. Zgomotul paşilor se stinse. Doamna Jodzka îşi reluă lectura, apoi adormi iar...

N-a putut să spună niciodată ce-a trezit-o a doua oară. Tresări şi trase cu urechea. Noaptea era perfect liniştită. În casă domnea o tăcere de moarte. Afară nu se auzea nici cea mai slabă adiere de vânt, cel mai vag zgomot de maşină. Apoi, în clipa când ceasul ei arăta că a trecut de douăsprezece, auzi uşa de la intrare cum se închide încet. Apoi paşi traversară vestibulul şi urcară încet scara. Colonelul Masters era credincios întâlnirii.

Doamna Jodzka se ridică din fotoliu, se uită în oglindă, murmură o rugăciune vagă şi ieşi pe coridorul întunecat.

Se îndreptă spre uşa de la camera Monicăi, ascultând cu o atenție atât de mare încât i se păru că n-aude decât bătăile surde ale inimii ei. Ajunsă la locul stabilit, se opri şi aşteptă. Peste o clipă se ivi şi silueta colonelului: lumina lămpii din vestibul dădea siluetei aspectul unei umbre chinezeşti. Colonelul se apropie de guvernantă şi murmură:

— Bună seara... mi-am ținut promisiunea. Am venit, dar totul e atât de stupid...

Rămaseră apoi unul lângă celălalt, ascultând în tăcere.

Inima doamnei Jodzka bătea nebuneşte. Însoțitorul ei mirosea a alcool şi a tutun. Umbra lui se mişca pe perete. Se sprijinea când pe-un picior, când pe celălalt.

Tânăra femeie fu cuprinsă de un val de emoție extraordinar, în care dorința carnală se amesteca cu instinctul matern.

O clipă, dori fierbinte să-l îmbrățișeze pe tovarășul ei, dar, în acelaşi timp, să-l apere de primejdia înfricoşătoare care-l pândea. Aproape imediat, sentimentul păcatului se vârî în această izbucnire de pasiune. Răul plutea în aer. Răul, adică Diavolul. Începu să tremure din tot corpul, îşi pierdu echilibrul şi se aplecă spre cel de lângă ea. O clipă mai târziu, i-ar fi căzut în brațe.

Se îndreptă la vreme, când auzi un sunet înăuntrul camerei.

— Ascultați! murmură ea şi-l înşfăcă de braț.

De cealaltă parte a uşii răsună un zgomot, sau mai degrabă zgomote: vocea Monicăi, uşor de recunoscut, şi o alta (dacă era într-adevăr o voce) mai ascuțită, mai slabă, care-o întrerupea sau îi răspundea.

— Ascultați! repetă guvernanta.

Simți cum mâna caldă a însoțitorului ei o strânge pe a ei cu atâta forță încât fu gata să țipe.

— Să dea Dumnezeu..., începu ea.

Apoi se opri brusc, cu respirația tăiată, căci văzu cum colonelul Masters face un lucru pe care nu l-ar fi crezut vreodată cu putință: se aplecă deodată, îşi lipi ochiul de gaura cheii, îngenunche pentru a nu-şi pierde echilibrul, fără să dea drumul mâinii ei.

Zgomotele încetaseră. Doamna Jodzka ştia că veioza lumina destul de bine pernele, capul Monicăi şi păpuşa culcată alături de ea. Colonelul vedea desigur toate acestea; or, nimic din atitudinea lui nu trăda că vede ceva. Câteva secunde, tânăra femeie încercă o senzație stranie şi îngrozitoare: avu sentimentul că şi-a imaginat totul sub efectul nervilor. Înnebunise oare? O înşelaseră simțurile? De ce colonelul părea că nu vede nimic? De ce nu se mai auzea nimic în cameră?

Deodată, însoțitorul ei se ridică în picioare şi îi dădu drumul mâinii. În aceeaşi clipă, guvernanta înlemni toată în aşteptarea cuvintelor de dispreț ce urma să i le adreseze. Rămase cu atât mai uluită când îl auzi murmurând cu un glas înăbuşit:

— Am văzut-o... Am văzut-o mergând! Şi pe mine mă privea, doar pe mine.

Paralizată de spaimă, doamna Jodzka nu scoase nici un cuvânt. Tot colonelul a fost primul care a găsit forța să rupă tăcerea, pronunțând aceste cuvinte funeste, ce păreau adresate sieşi şi nu însoțitoarei lui:

— E lucrul de care m-am temut întotdeauna... Ştiam că are să se întâmple într-o zi... Dar nu astfel. Nu astfel...

Aproape imediat în cameră se auzi o voce blândă de copil, vocea rugătoare a Monicăi:

— Nu pleca! Nu mă părăsi! Te rog, întoarce-te la mine în pat.

Apelul ei a fost urmat de-un sunet cu neputință de înțeles, ce putea trece drept un răspuns. Doamna Jodzka recunoscu silabele stranii auzite de mai multe ori, fără să le înțeleagă. Colonelul se aplecă spre ea şi murmură atât de aproape de fața însoțitoarei încât îi simți răsuflarea pe obraz:

— *Buth laga...* Asta înseamnă *Răzbunare* în hindustană!

Guvernanta înghiți în sec, în timp ce cuvintele pătrundeau în ea ca nişte picături de otravă.

— Trebuie să intru, continuă colonelul. Trebuie neapărat să intru şi să înfrunt acest monstru.

Astfel, intuiția tinerei femei n-o înşelase, instinctul ei de protecție se dovedea justificat; într-adevăr, colonelul şi nu Monica era victima aleasă de păpuşa hidoasă.

— Nu! strigă ea. Am să intru eu! Lăsați-mă să trec!

Dar el apucase să întoarcă clanța şi să intre în odaie.

Amândoi rămaseră nemişcați în prag timp de câteva secunde. Doamna Jodzka, aşezată puțin în spatele colonelului, privi peste a umărul lui, cu ochii mari, ca să surprindă toate amănuntele scenei.

Dar înăuntru nu era nimic de văzut, cel puțin nimic anormal, nimic înspăimântător. Pentru a doua oară se îndoi de simțurile ei. Atinsese oare această culme a groazei doar contemplând-o pe Monica pe cale de-a adormi într-o cameră perfect linişti tă? Toate se aflau la

locul lor obişnuit: paharul cu apă pe noptieră, cartea cu poze, lângă fereastră, uşor întredeschisă. Chipul fetiţei trăda un calm senin şi ea respira regulat. Nu zărea nicăieri cel mai mic semn de agitaţie care ar fi putut explica chemarea fierbinte a copilului, cu câteva minute mai devreme. Cuvertura făcea totuşi cute mari la capătul patului, de parcă Monica ar fi împins-o în somn, fiindcă îi ţinea prea cald.

Chiar în clipa când observă acest amănunt, guvernanta, fără să fie avertizată de nici unul din simţurile ei, îşi dădu seama că în camera liniştită avea loc undeva o mişcare, şi că această mişcare anunţa o primejdie nu atât pentru ea sau pentru fetiţă, cât pentru colonelul Masters.

— Aşteptaţi aici lângă uşă, îi spuse ea hotărât, simţind că se pregăteşte să pătrundă mai departe în odaie. Ştiţi că păpuşa vă pândeşte. E undeva... Fiţi atent!

Încercă să-l reţină, dar era prea târziu. Colonelul se îndreptă spre mijlocul camerei murmurând:

— Această poveste e stupidă.

Niciodată în viaţa ei doamna Jodzka nu simţise pentru cineva admiraţia pe care i-o inspiră acest om, înaintând spre destinul lui. O cuprinse un val de milă şi de spaimă la vederea îngrozitorului spectacol, căci avea sentimentul profund al neputinţei ei totale: nici o fiinţă umană nu izbuteşte să oprească mersul stelelor.

În acea clipă, privirea îi căzu pe pled, aflat în dezordine la capătul patului. Forma o serie de vârfuri şi de adâncituri cufundate într-o umbră neclară. Dacă Monica nu s-ar fi mişcat chiar atunci, cuvertura ar fi rămas în aceeaşi poziţie până dimineaţa. Dar fetiţa îşi întinse picioruşele şi cu acest prilej modifică conturul peisajului în miniatură ce se întindea la picioarele ei. O siluetă ieşi din umbră şi se avântă înainte cu o viteză uluitoare, supranaturală, ca şi cum ar fi fost propulsată de-un resort. Era foarte mică, cu un aspect oribil, cu cap drept, cu ochi strălucitori, iar mişcările braţelor şi ale picioarelor maimuţăreau pe cele ale unei creaturi umane. S-ar fi zis că e întruchiparea răului sub o înfăţişare grotească.

Alergând cu o siguranță de necrezut pe suprafața alunecoasă şi inegală a cuverturii de mătase, plonja, se cățăra şi înainta cu toată viteza într-o direcție bine precizată. Ochii ei de sticlă se pironiseră asupra colonelului Masters, aflat puțin în fața guvernantei înspăimântate.

Doamna Jodzka, cu un gest de apărare instinctiv, îşi puse brațele pe umerii însoțitorului ei, care se degajă imediat, nu fără oarecare violență.

— Lăsați să vină porcăria asta! strigă el. Îi fac eu de petrecanie!

Păpuşa se îndreptă direct spre el. Articulațiile picioarelor şi ale brațelor scoteau un uşor scârțâit, formând silabe stranii, pe care guvernanta le mai auzise de câteva ori, fără să le înțeleagă: *„Buth laga... Răzbunare!".*

Mai înainte ca să poată colonelul să înainteze sau să se retragă, mai înainte de-a putea face cel mai mic gest de atac sau de apărare, păpuşa sări la el şi-l muşcă feroce de gât.

Totul se petrecu într-o clipă. Doamna Jodzka ține minte impresia pe care i-ar fi putut-o lăsa un fulger orbitor. Simțurile îi paralizară complet. Văzuse acest obiect îngrozitor, fără să-şi dea seama ce văzuse. Din acest motiv rămase nemişcată şi mută.

Colonelul Masters, la rândul lui, rămase şi el în picioare lângă ea, calm şi păstrându-şi sângele rece, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Nici un sunet nu-i scăpase de pe buze în momentul atacului: părea resemnat să-şi suporte destinul. În consecință, cuvintele pe care le pronunță imediat părură cu atât mai îngrozitoare datorită banalității lor.

— Nu credeți c-ar fi mai bine să tragem această cuvertură?

Doamna Jodzka înainta maşinal pentru a îndeplini ordinul. Dar în clipa când se mişcă, băgă de seamă că Masters îşi smulge ceva de la gât, ca şi cum o viespe sau un țânțar ar fi încercat să-l înțepe. Doar atât şi-a amintit.

În momentul când se aplecă pentru a pune cuvertura la loc, îşi dădu seama, spre marea ei

surprindere, că Monica stătea aşezată pe pat complet trează.

— O, Doska, tu eşti! exclamă fetița. Şi tăticu... Ei, asta...

— Îți... îți aranjam patul, draga mea, se bâlbâi guvernanta fără să ştie prea bine ce spune. Ar trebui să dormi. Am intrat doar să văd...

— Şi tăticu e cu tine! repetă copilul, în culmea agitației şi a surprinderii.

Aceste câteva cuvinte fură schimbate în timp ce colonelul ducea mâna la gât. Nu se mai auzi nimic altceva, afară de-o inspirație bruscă când făcu gestul. Doamna Jodzka afirmă însă solemn c-a văzut ceva: un braț negru intră pe fereastra întredeschisă, apucă un mic obiect ce zăcea pe parchet după ce căzuse acolo de la gâtul colonelului, apoi se retrase, rapid ca fulgerul, în bezna nopții.

— Iar acum ai să adormi peste două minute, mica mea Monica, murmură colonelul. Am venit să văd cum te simți.

Avea o voce fără timbru, de-abia perceptibilă.

Doamna Jodzka, înlemnită de groază, asculta, sprijinită de uşă.

— Te simți bine, tăticule? Eşti sigur? Am avut un vis, dar acum s-a dus.

— Mă simt foarte bine. Niciodată nu m-am simțit mai bine. Acum trebuie să dormi. Am să sting veioza: sigur că din pricina ei te-ai trezit.

Cei doi suflară în lumânare în acelaşi timp. Fetița râse încet, apoi adormi imediat. Colonelul Masters se duse după doamna Jodzka, mergând pe vârful picioarelor.

— Multă bătaie de cap pentru nimic, şopti el cu aceeaşi voce îngrozitor de slabă.

Apoi, când uşa se închise, se regăsiră pe coridorul întunecos şi colonelul făcu un lucru neaşteptat. Apucând pe tânăra femeie în brațe, o strânse la piept o clipă, o sărută pe buze cu pasiune, apoi o împinse de lângă el.

— Dumnezeu să vă binecuvânteze, spuse el răguşit. Ați făcut tot ce era cu putință. Dar am primit pedeapsa

ce mi se cuvenea.

Începu să coboare scara pentru a ajunge în odaia lui. Apoi se opri la mijlocul drumului, înălță ochii spre cea care-l privea, se sprijini de rampa scării şi murmură:

— Să spuneți doctorului c-am luat o doză prea puternică de somnifere...

După care dispăru.

Şi chiar asta şi spuse guvernanta doctorului la sosirea lui a doua zi de dimineață, ca urmare a unui apel telefonic urgent. Găsise în pat cadavrul colonelului Masters, cu limba neagră şi umflată. Guvernanta relată aceeaşi poveste şi la anchetă, aducând ca dovadă o sticluță de somnifere puternice, complet goală.

Monica, de îndată ce-i trecu tristețea, nu făcu niciodată cea mai mică aluzie (lucru ciudat) la absența păpuşii, care fusese prietena ei mult iubită, zi şi noapte, într-o existență lipsită de orice altă tovărăşie. Se părea c-a uitat-o cu totul, ca şi cum n-ar fi existat. Când se pomenea de păpuşă, lua o figură mirată şi stupidă. Prefera să se joace cu urşii ei de catifea, stricați rău.

— Sunt atât de calzi şi de plăcuți, spunea ea, şi nu te gâdilă niciodată. Pe deasupra, nu scârțâie şi nu încearcă să-ți scape...

Astfel, în cartierele îndepărtate, unde spațiile pustii dintre felinare sunt complet moarte de îndată ce se lasă întunericul, unde briza umedă murmură printre crăcile triste ale pinilor argintii, unde nu se întâmplă niciodată nimic şi unde oamenii strigă: „Hai în oraş!", se aud uneori cum zăngăne oseminte uscate, ascunse în pereții vilelor respectabile...